

Lavfloran i 10 områden i västra Skåne

Vegeholm, en av de grova ekarna i området.

Ulf Arup
AREK Biokonsult HB

Lavfloran i 10 områden i västra Skåne

På uppdrag av Naturskyddsföreningen i Skåne har lavfloran inventerats i tio områden i västra Skåne. Områdena är spridda i flera olika kommuner och har valts ut i samråd med respektive lokalkrets av Naturskyddsföreningen. Under inventeringen har framför allt rödlistade arter eftersökts, men även andra sällsynta eller anmärkningsvärda arter har noterats. Områdena har klassats sinsemellan med avseende på värdet av lavfloran. På kartorna för respektive område finns markeringar av de partier som är intressanta ur lavsynpunkt.

Metodik

Varje område har genomströvats så att merparten av all mark har besökts. Undantag har gjorts för ungskog och planteringar av barrskog. Inventeringen gör inte anspråk på att vara fullständig, men arter som är rödlistade, signalarter eller anmärkningsvärda på något annat sätt har sökts noggrannt. Inventeringstiden per objekt har varierat från en halv till en hel dag. För alla rödlistade arter har en frekvensuppskattning gjorts genom att antalet träd med arten har räknats. Material har i vissa fall insamlats för bestämning eller som beläggsexemplar. Detta material kommer att förvaras i Arups privata herbarium, med något undantag på Lunds Botaniska museum (LD). Namnsättningen är huvudsakligen på latin, men svenska namn ges för alla rödlistade arter och merparten av signalarterna. För de rödlistade lavarna följer namnsättningen Gärdenfors (2005) och i övrigt Santesson m.fl. (2004).

Resultat

Under inventeringen hittades totalt 18 rödlistade lavar. Dessutom noterades en rödlistad svamp och en rödlistad mossa, även om dessa grupper inte inventerats. De artrikaste områdena med avseende på rödlistade lavar var Vegeholm och Trollsjön, båda med 7 rödlistade arter (tab. 1). Ser man till det totala antalet intressanta arter är dock Trollsjön klart rikast med 19 arter. Detta område hyser dessutom minst en rödlistad svamp. Ser man till antalet intressanta arter kommer dock både Bjärsgård och Knutstorp B högt upp, med 15 respektive 14 arter. Både Boserup och Vrams Gunnarstorp har fem rödlistade arter vardera, men i små mängder. Boserup hyser dock fler andra intressanta arter, 13 stycken. Hallagården däremot har inte så många rödlistade arter, fyra stycken, men rikligt av två. Området har dock en relativt god potential för framtiden. Även Tommarp hyser fyra rödlistade arter, men bara en rikligt mängd, övriga i små. Området bör dock kunna utvecklas ytterligare. Farstorp hyste inga rödlistade lavar, men en rödlistad mossa. Området kan dock utvecklas och bli bättre för lavar med tiden. Spjutseröd har de klart sämst lavvärdena i inventeringen och inga rödlistade arter hittades, bara en signalart på svampsidan. Potentialen är inte heller så stor då skogsbruk pågår i stora delar av området.

Jämför man områdena i denna inventering med de områden som ingick i en inventering av områden i södra Skåne (Arup m.fl. 2001), så är naturvärdena ur lavsynpunkt generellt lägre. Inget område i årets inventering når upp till de bättre i Sydskåne, som med dagens rödlista hyser 16 rödlistade arter. Vegeholm och Trollsjön når upp och kan mäta sig med genomsnittslokalen i Sydskåne. Det är dock typiskt att det är antingen lokaler runt slott och gods eller gamla bokskogar, som hyser de riktigt höga naturvärdena, för där finns de äldsta träden och ofta en kontinuitet på gamla träd.

Tabell. 1. Funna rödlistade arter, signalarter och andra anmärkningsvärda arter i respektive område.

	Bjätsgård	Boserup	Farstorp	Hallagården	Knutstorp A	Knutstorp B	Sputserö	Tommarp	Trollsjön	Vegeholm	Vrams Gunnarst	
Summa:	15	13	2	9	4	15	0	11	19	13	10	
Rödlistade lavar												
Arthonia cinereopruinosa NT										x		1
Arthonia pruinata VU	x	x						x		x	x	5
Bacidia rosella NT						x			x			2
Bactrospora corticola VU										x		1
Chaenotheca hispidula NT										x		1
Cladonia parasitica NT						x		x			x	3
Lecanographa amylacea VU										x		1
Lecanora glabrata NT				x					x			2
Lobaria pulmonaria NT									x			1
Melanelia elegantula NT		x			x							2
Mycobilimbia pilularis NT									x			1
Normandina pulchella NT											x	1
Opegrapha ochrocheila NT		x		x	x				x			4
Opegrapha vermicellifera VU	x	x							x	x		4
Pertusaria multipuncta VU				x								1
Pyrenula nitida NT	x			x					x		x	4
Ramalina baltica NT								x				1
Schismatomma decolorans NT	x	x				x		x		x	x	6
Summa:	4	5	0	4	2	3	0	4	7	7	5	
Rödlistade svampar, mossor												
Hericium coralloides NT									x			1
Loeskebryum brevirostre NT			x									1
Signalarter – lavar												
Anisomeridium biforme	x											1
Bacidia rubella	x	x		x		x		x	x	x		7
Calicium adpersum	x					x		x				3
Caloplaca herbidella						x						1
Chaenotheca brachypoda				x								1
Chaenotheca chlorella						x					x	2
Chaenotheca phaeocephala								x				1
Cyphelium inquinans	x					x		x		x		4
Lecanactis abietina	x	x				x			x		x	5
Lopadium disciforme									x			1
Microcalicium disseminatum	x	x				x		x		x		5
Opegrapha atra				x								1
Thelotrema lepadinum	x								x			2
Summa:	7	3	0	3	0	7	0	5	4	3	2	
Andra intressanta lavar												
Anaptychia ciliaris	x					x					x	3
Bacidia subincompta									x			1
Bacidia viridifarinoso	x	x								x		3
Biatora gyrophorica		x							x			2
Bryoria subcana						x						1
Caloplaca cerinella					x							1
Caloplaca chrysophthalma						x						1
Dermatocarpon weberi											x	1
Fuscidea arboricola									x			1
Lecanora intumescens		x		x								2
Melanelia laciniatula			x		x	x		x				4
Opegrapha niveoatra										x		1
Opegrapha sorediifera									x			1
Opegrapha viridis	x			x					x			3
Parmelina tiliacea								x				1
Pertusaria flavida	x	x				x			x	x	x	6
Phaeophyscia endophoenicea		x										1
Sphaerophorus globosus									x			1
Summa:	3	5	1	2	2	4	0	2	6	3	2	

Rangordning av områdena

Nedan är de inventerade områdena rangordnade utifrån lavfloran. Hänsyn har tagits till antal rödlistade arter, deras hotkategori, totalt antal intressanta arter samt i viss mån potential för den närmaste framtiden. Kartor för områdena finns som bilagor i slutet av rapporten.

1. Vegeholm och Trollsjön
2. Bjärsgård, Boserup, Tommarp och Hallagården, Knutstorp B
3. Vrams Gunnarstorp
4. Knutstorp A
5. Farstorp
6. Spjutseröd

Rödlistade arter

För information om de rödlistade arterna hänvisas till Arvidsson & Thor (1999). *Lobaria pulmonaria* finns dock inte med i den referensen, men finns med i signalartsboken (Nitare 2000), där även information till de andra signalarterna finns. Funna rödlistade arter listas nedan.

Arthonia cinereopruinosa NT
Arthonia pruinata VU
Bacidia rosella NT
Bactrospora corticola VU
Chaenotheca hispidula NT
Cladonia parasitica NT
Lecanographa amylacea VU
Lecanora glabrata NT
Lobaria pulmonaria NT

Melanelia elegantula NT
Mycobilimbia pilularis NT
Normandina pulchella NT
Opegrapha ochrocheila NT
Opegrapha vermicellifera VU
Pertusaria multipuncta VU
Pyrenula nitida NT
Ramalina baltica NT
Schismatomma decolorans NT

DE OLIKA OMRÅDEN

Bjärsgård, Klippans kommun

Söder om Borgasjön vid Bjärsgårds gods finns ett skogsområde med en hel del gamla träd. Tyvärr är stora delar området relativt nyligen föryngrat, medan andra delar gallrats. Längs med vägen till Smålarp och i anslutning till flera gravfält i skogen finns dock relativt många gamla träd. Gravplatserna har sannolikt räddat dem från intensivt skogbruk. Dessutom finns i havet av unga bokar spridda grova ekar som öar. Flertalet av dessa är dock ointressanta för lavar då de först friställts och därefter har beskuggningen under ungskogen uppväxningsfas varit stark och slagit ut eventuella rödlistearter. Bara den skugg- och ljuståliga *S. decolorans* finns på några av dessa ekar. Längs vägen i söder finns flera grova, delvis exponerade ekar. Här finns, utöver grå skärelav *S. decolorans*, även en riklig förekomst av matt pricklav *A. pruinata*. Denna art återkommer även på fem träd i skogens nordväst hörn, i anslutning till gravplatsen där. Stiftklotterlav *O. vermicellifera* är en art som tål en del skugga och den uppträder på några ekar, almar, bokar och en avenbok inne i skogen, huvudsakligen i anslutning till gravplatserna. Almarna är alla döende eller döda och kommer inte att stå länge till. På några få bokar och avenbokar växte även bokvårtlav *P. nitida*, men den var sällsynt i

Fig. 1. Gamla ekar i anslutning till en av de gamla gravplatserna vid Bjärsgård.

området. Många av de bokar som hade rätt ålder för att hysa arten har stått exponerat under någon period av skogens sentida historia och det gynnar den inte.

Andra arter som kan nämnas är gulpudrad spiklav *Calicium adpersum*, olivklotterlav *O. viridis*, gammelgranslav *L. abietina*, ärgspik *M. disseminatum* och havstulpanlav *T. lepadinum*. På almarna fanns dessutom *Bacidia viridifarinoso* och liten toffellav *Anisomeridium biforme*. Den senare är ovanlig i Skåne, men vanligare i vissa andra delar av landet, t.ex. på Öland.

Många av ekarna bör frihuggas innan det är för sent. Det gäller framför allt träd i bryn och runt gravplatserna. Det är också här som de största lavvärdena finns. Längst i öster, längs med bäcken finns en bokskog som borde hysa flera rödlistade arter. Den har dock troligen varit utsatt för stark exponering i samband med föryngringen av skogen i anslutning till bäcken. Kanske finns dock förutsättning för framtiden när ungskogen växer upp och ger förnyat skydd mot de västliga vindarna.

Arthonia pruinata NT

Opegrapha vermicellifera VU

Pyrenula nitida NT

Schismatomma decolorans NT

Boserup, Bjuvs kommun

Den norra delen av detta område har generellt en fin struktur med äldre bokar samt en del askar och ekar, som delvis står längs med vattendrag. Den södra delen har inte samma fina struktur och flertalet träd är yngre än i norra delen. Trots att den norra delen såg ut att ha fina förutsättningar noterades mycket få träd med rödlistade arter. Totalt hittades fem rödlistade arter, men bara elegant sköldlav *Melanelia elegantula* förekom på fler än ett träd, dock bara två. De övriga arterna, orangepudrad klotterlav *Opegrapha ochrocheila* och stiftklotterlav *O.*

vermicellifera, hittades på vardera en bok medan matt pricklav *Arthonia pruinata* och grå skärelav *Schismatomma decolorans*, hittades på vardera en grov ek. Av alla de fina träden i norra delen var det således bara sex träd som bar rödlistade lavar. Vad är då grunden till detta? Det är sannolikt att området har åtminstone en viss skoglig kontinuitet, men det kan ha varit öppnare förr, vilket för bokarterna är negativt. Många bokar är nästan helt lavtomma, vilket skulle kunna tyda på att områdets läge i västra Skåne, där föroreningar i stor utsträckning slagit ut lavfloran på bok, är orsaken till det magra resultatet. Området ligger inte speciellt skyddat för de dominerande vindarna, så som t.ex. bokskogen vid Trollsjön, och är troligen tämligen genomblåst under åren, vilket inte gynnar en fuktighetskrävande lavflora. Alternativt kan kontinuiteten på gamla träd vara för låg och de vi ser idag är första generationen grova bokar, vilket inte är tillräckligt för att gynna en rik lavflora på bok.

Arthonia pruinata NT
Melanelia elegantula NT
Opegrapha ochrocheila NT
Opegrapha vermicellifera VU
Schismatomma decolorans NT

Farstorp, Eslövs kommun

Området som inventerades domineras av ek, med varierande inslag av bok och lind, bortsett från de partier som utgörs av barrplantering. Stora delar av området har ett välutvecklat buskskikt, som i de yttre delarna domineras av fläder. Att döma av träd- och buskskiktets struktur har området fram till för kanske 10–20 år sedan varit betydligt öppnare och har troligen varit betesmark. Någon kontinuitet som mer eller mindre sluten skog finns således inte. Dessa faktorer utgör sannolikt grunden till att område idag hyser mycket ringa värden ur lavsynpunkt. Trädens ålder är dessutom i genomsnitt för låg och de få träd som är äldre än 100 år har stått relativt exponerade för luftföroreningar och förurning under en period då dessa faktorer påverkade lavfloran generellt mycket kraftigt i Skåne. Den enda lav som påträffades, som var lite intressant var *Melanelia laciniatula*, en tidigare rödlistad art, som trivs på hagmarksträd, alléträd, kyrkogårdar och liknande miljöer. Den finns sannolikt kvar i området från den tiden då det var öppnare. Arten är nu borttagen från rödlistan då den för närvarande ökar i frekvens och inte är hotad. I norra delen, i anslutning till en mindre bäck, hade området fin struktur och här hittades en rödlistad moss, västlig husmossa *Loeskebryum brevirostre* på en sten.

Flädrar kan i halvöppna miljöer hysa en rik och delvis intressant lavflora och flädrarna i Farstorp kan ha gjort detta tidigare. Idag är dock dessa alltför beskuggade och håller på att dö. Lavfloran är degenererad och mossor har i stor utsträckning tagit över. Därmed är inte sagt att området är helt ointressant ur naturvårdssynpunkt, men för lavarnas del kommer det att ta ytterligare minst femtio år innan området får de kvaliteter som krävs. För andra organismgrupper kan området redan idag hysa goda värden, men jag gissar att området behöver mer tid på sig för att bli intressant för de arter som kräver skoglig kontinuitet.

Loeskebryum brevirostre NT

Hallagården, Ängelholms kommun

Detta är det andra området som är i princip bokdominerat. I undersökningsområdet ingår dock ett större bestånd med lärk. I bokskogen finns även inslag av ek och i de sumpiga nedre delarna klibbal. Tyvärr är lärkbeståndet stort och under den perioden som ytan var helt kal

Fig. 2. Violettgrå porlav *Pertusaria multipuncta*.

och lärkarna unga var stora delar av bokbeståndet kraftigt påverkat av denna öppna yta. Effekterna blev inte lindrade av att hela området ligger i en brant sydexponerad sluttning. Dessa faktorer är säkert en del av förklaring till att området inte hyser så många rödlistade arter som man kanske skulle kunna förvänta sig. Faktum är att de rödlistade arter som hittades fanns i delar som inte direkt angränsade till lärkbeståndet. De bästa partierna var i princip de som låg längst från lärkbeståndet, d.v.s. längst i nordväst och högt upp i sluttningen en bit ovanför lärkarna. Oavsett lärkarna är området sydexponerat, vilket sällan ger lika bra förutsättningar som nord- och östsluttningar.

Trots dessa omständigheter noterades bokvårtlav *P. nitida* på 44 bokar, de flesta i nordväst, och bokkantlav *L. glabrata* på 10 bokar. Orangepudrad klotterlav *O. ochrocheila* växte på minst två träd, båda fallen på ved av fortfarande levande träd. Inventeringens enda fynd av violettgrå porlav *Pertusaria multipuncta* gjordes längst upp i nordväst på en enda bok, men den kan finnas på fler träd. Dessa fyra arter var de enda rödlistade arterna som hittades. Värda att notera är också klotterlav *Opegrapha atra*, som i Skåne finns huvudsakligen i finare bokskogar, olivklotterlav *O. viridis* som varit rödlistad, samt signalarten gulnål *Chaenotheca brachypoda*, som växte på en bokhögstubbe. Dessutom fanns relativt mycket av *Lecanora intumescens*, en art med oklar status i landet. I södra Sverige är den mindre allmän eller rent av sällsynt.

Området kan trots sitt läge komma att bli rikare på sällsynta lavar, men då får inte området bli öppnare och lärkbeståndet kan inte tas ned. eller rättare sagt, det bör bytas ut i små etapper och under en längre period.

Lecanora glabrata NT
Opegrapha ochrocheila NT
Pertusaria multipuncta VU
Pyrenula nitida NT

Knutstorp A, bokkullen, Svalövs kommun

En bit SV om Knutstorp finns en mindre kulle med mycket gamla bokar samt inslag av diverse buskar, bl.a. en del flädrar. Området betas och har delvis en öppen struktur. Tyvärr innebär den öppna strukturen att de flesta rödlistade lavarna skyr området, även om en del träd säkert var mycket gamla. I denna miljö hittar man dock ofta elegant sköldlav *Melanelia elegantula* och flikig sköldlav *M. laciniatula*, och båda fanns mycket rikligt i bokbeståndet. Dessutom var veden blottad på ett träd och där växte orangepudrad klotterlav *O. ochrocheila*. På en fläder hittades *Caloplaca cerinella*, som kanske är den sällsyntaste av arterna som noterades i området. Sammanfattningsvis hittades två rödlistade arter, men i små mängder.

Melanelia elegantula NT

Opegrapha ochrocheila NT

Knutstorp B, ekhagen, Svalövs kommun

Norr om slottet Knutstorp ligger en stor ekhage, med delvis grova ekar, men det finns även inslag av ask, lönn och bok. Området har besökt flera gånger under årens lopp. På tidigt 1900-tal var almlav *Gyalecta ulmi* känd från ask nära slottet. Arten fanns kvar 1937 men har inte setts sedan dess. 1946 hittades grå skärelav *S. decolorans* på ek i området, en art som fortfarande finns i ekhagen. Under årets inventering noterades arten på åtta trädstammar. Märkligt nog är detta den enda rödlistade laven på de gamla ekarna. Man förväntar sig åtminstone 3–4 arter till men dessa lyser med sin frånvaro. En anledning till detta kan vara att barken hos merparten av träden är för mjuk och inte så grov och hård som flera av de rödlistade arterna önskar. En del av ekarna är inte heller så grova ännu och får vänta 50 år till innan de blir lämpliga träd för de mer krävande arterna. På ekarna finns dock mycket rikligt med två signalarter, gulkantad spiklav *Calicium adpersum* och sotlav *Cyphelium inquinans*. Den första av dem noterades på 15 ekar och den andra på 57 träd. En annan intressant art som finns på tre ekar och en lönn är *Caloplaca herbidella*, som är ovanlig och kanske kommer att rödlistas. Dessutom hittades *Bryoria subcana* på stammen av en ek. Fyndet är det andra i Skåne. Andra lavar som växte på ek och är värda att nämna är gammelgranslav *L. abietina*, kornig nållav *Chaenotheca chlorella* (även en ask) och ärgspik *Microcalicium disseminatum*. På ved av en ekstubbe växte dvärgbägarlav *Cladonia parasitica*, som trots relativt många nyfynd de senaste åren är rödlistad. På flera bokar växte flikig sköldlav *Melanelia laciniatula*, som tidigare var rödlistad.

Utanför ekhagen finns fortfarande en del fin askar och lönnar, men flera av dem är rötade. På en av askarna noterades rosa lundlav *Bacidia rosella*.

Bacidia rosella NT

Cladonia parasitica NT

Schismatomma decolorans NT

Spjutseröd, Perstorps kommun

Detta område var tyvärr inventeringens största besvikelse. Området består av en blandning av bokskog, nyligen gjorda hyggen, sumpig björkskog, granplanteringar, blandskog med tall och lövträd samt partier med ek. Stora delar av det sköts rationellt, medan andra verkar skötas mer extensivt. Inga bestånd förefaller ha någon skoglig kontinuitet och särskilt de västra delarna har säkerligen varit öppnare än i dag. Enstaka äldre bokar och tallar förekommer spridda i området, men de hyser inga intressanta lavar. Bokskogen sydväst om sjön skulle kunna hysa enstaka ovanligare lavar, men var nästan helt tom på arter. Eventuellt har bokbeståndet varit

utsatt för förurning och föroreningar i den grad att lavfloran slagits ut och inte återhämtat sig. Svampfloran föreföll dock vara rik i området, men undersöktes inte närmare. I granplanteringen hittades emellertid smal svampklubba *Cordyceps ophioglossoides*, som är mindre allmän i landet, men inte så ovanlig i Skåne. På blåbär i östra delen av området hittades *Bacidina chlorotricula*, en lav som är extremt liten och därför förbisedd. Den är känd från ett fåtal lokaler i Skåne, men är sannolikt inte ovanlig.

Fig. 3. Ekar i östra delen av Tommarpsområdet, den högra med hjälmbrösklav *Ramalina baltica*.

Tommarp, Åstorps kommun

Detta område är relativt stort, men de intressanta delarna är betydligt mindre och begränsade till ekhagarna i norra delen väster om ån och öster om skjutbanan på östra sidan av ån. Hela bokskogen i norra delen av området på östra sidan av ån är för ung och exponerat. Det är dessutom gallrat i vissa delar. Väster om ån, längst i söder finns en ekbacke, men träden är här för unga för att vara intressanta. Även skogen SV om skjutbanan är för ung. Norr om sjön (dammen) i västra delen finns dock många grova ekar med goda förutsättningar. Här hittades också många träd med *S. decolorans* på 36 träd, ofta tillsammans med *Calicium adpersum* och *Cyphelium inquinans*. På en ek växte även silverlav *Parmelina tiliacea*, en före detta rödlistad art. På en ek noterades *Melanelia laciniatula* och på två ekar brun nållav *Chaenotheca phaeocephala*, som dock inte är rödlistade längre. Den senare är dock relativt sällsynt i Skåne. Trots de ofta grova träden blev det tyvärr aldrig riktigt bra med fler rödlistade lavar. Kanske beroende på att det är så exponerat i vissa partier, men å andra sidan behöver en del ekar frihuggas, speciellt de i anslutning till sjön.

De centrala delarna av området öster om ån liknar de bästa partierna på västra sidan, men är i vissa delar igenvuxna och borde öppnas upp genom frihuggning av de stora ekarna. Även här fanns de flesta av arterna från västsidan, t.ex. 17 träd med *S. decolorans*, men på två träd växte dessutom matt pricklav *A. pruinata*, som trots idog letande inte kunde hittas på

västsidan. På en ekstubbe i ett igenvuxet parti längst i söder hittades dvärgbägarlav *Cladonia parasitica*. Allra längst i öster hittades dessutom hjämbrosklav *Ramalina baltica*, en mycket sällsynt art i Skåne. Den växte nära basen på en ek, typiskt nog på den mer skyddade nordostsidan av stammen. Arten har sitt starkaste fäste i Östergötland, där den förekommer i rikligt i eklandskapet.

Den mer skyddsvärda lavfloran kan sammanfattas så att det finns mycket av några vanligare arter, men lite eller inget av de verkligt tunga arterna. Området bör dock kunna utvecklas, men frihuggnings bör göras på många ställen där det växer igen.

Arthonia pruinata VU
Cladonia parasitica NT
Ramalina baltica NT
Schismatomma decolorans NT

Trollsjön, Örkelljunga kommun

I inventeringen ingår två bokskogsdominerade områden, varav detta väster om Trollsjön är det ena. Det är också ett av de områden som hyser flest rödlistade arter, sju stycken och bara Vegeholm hyser lika många. Bokskogsområdet ligger i en nordsluttning, något som sannolikt bidragit till att det bibehållit sin lavvärden trots att vissa partier är tämligen glesa. Det finns både levande träd av olika grovlek och ålder, högstubbar och lågor, vilket ger goda förutsättningar för rödlistade lavar. Rikligast av de rödlistade arterna var bokvårtlav *Pyrenula nitida* och bokkantlav *Lecanora glabrata*, som noterades på 23 respektive 16 träd. Lunglav *Lobaria pulmonaria* noterades på tre stammar och rosa lundlav *Bacidia rosella*, orangepudrad klotterlav *Opegrapha ochrocheila*, stiftklotterlav *O. vermicellifera* och stor knopplav *Mycobilimbia pilularis* på vardera ett träd. Dessutom noterades flera signalarter av både lavar och mossor, t.ex. 66 träd med havstulpanlav *Thelotrema lepadinum* och fyra träd med fällmossa *Antitrichia curtipendula*. Andra ovanliga arter som noterades var *Fuscidea arboricola*, tredje fyndet i Skåne, och *Lopadium disciforme*, andra fyndet i Skåne. Flera arter som tidigare varit rödlistade fanns också i området, bl.a. olivgrön klotterlav *Opegrapha viridis*, som är relativt vanlig i Skåne, och dess släkting mjölig klotterlav *O. sorediifera*, som dock är relativt sällsynt i landskapet. Slutligen bör nämnas en rödlistad svamp, koralltaggsvamp *Hericium coralloides*, som växte i toppen på en högstubbe.

Bacidia rosella NT
Lecanora glabrata NT
Lobaria pulmonaria NT
Mycobilimbia pilularis NT
Opegrapha ochrocheila NT
Opegrapha vermicellifera VU
Pyrenula nitida NT

Hericium coralloides NT

Vegeholm, Ängelholms kommun

Runt detta slott med anor från början av 1500-talet finns flera gamla ekar, varav en lär vara Skånes näst största. Denna ek är dock inte vid bäst vigör och dess lavflora lär ha varit mycket bättre och rikare än nu. Här hittades dock grå skärelav *S. decolorans*, en art som det finns en

Fig. 4. Två av de äldsta ekarna i Vegeholm, strax öster om bron öster om slottet. På den bortre växer gammelekslav *Lecanographa amylacea*.

hel del av i området, totalt 44 träd. Nu är inte detta träd det enda grova trädet i området utan det finns många gamla ekar i parken och längs med vägar och vattendrag söder och öster om slottet. Även gamla bokar förekommer i riklig mängd, men många träd är döda eller döende. Totalt sett hittades det sju rödlistade arter, en siffra som i den här inventeringen gör området till ett av de bästa i det avseendet, bara Trollsjön hyser lika många rödlistade arter.

De mest intressanta träden ur lavsynpunkt fanns i slottsträdgården och i anslutning till en bro öster om slottet. Runt bron och längs ån söderut finns åtta av de totalt 16 träd som hyser *A. pruinata*. Arten var rikligt fertil och relativt riklig på några träd. På den mycket grova eken närmast S om bron hittades en mycket liten förekomst av parknål *Chaenotheca hispidula*, inventeringens enda fynd av arten. Den är mycket sällsynt i Skåne, men något vanligare i Mellansverige. På detta träd fanns också rikligt med stiftklotterlav *O. vermicellifera*. Denna art var annars inte så vanlig i området, men noterades på fem bokar och ytterligare en ek. På en av bokarna var den dessutom fertil. På tredje eken söder om bron gjordes inventeringens enda fynd av gammelekslav *Lecanographa amylacea*. Arten saknar normal apothecier i Skåne och så var fallet här också. Förekomsten var dessutom relativt liten. Inne i slottsparken finns ytterligare grova träd och på ett av dessa hittades puderfläck *Arthonia cinereopruinosa*, tyvärr steril, vilket är det absolut vanligaste i södra Sverige.

Söder om slottet fanns några mycket grova träd i parkområdet och ytterligare några mindre grova i skogpartiet i anslutning till parken. Här gjordes ett fynd av liten sönderfallslav *Bactrospora corticola*, även det det enda under inventeringen.

Andra arter som kan nämnas är *Microcalicum disseminatum* på ekar, *Opegrapha viridis* på bok, *Bacidia viridifarinoso* på en ek och *Cyphelium inquinans* på ek. På en av de grävsta ekarna i området som står strax söder om slottet växte även rikligt med *Calicium adspersum* och *Xanthoria fulva*. Den senare är vanlig längre norrut i landet, speciellt i Mellansverige, men tämligen ovanlig i Skåne.

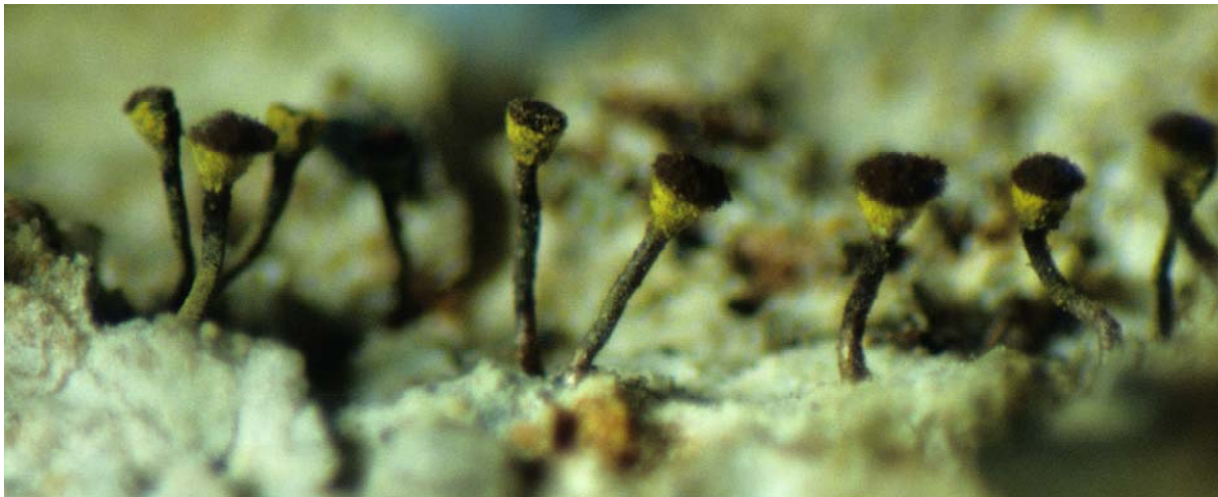

Fig. 5. Parknål *Chaenotheca hispidula* växer på en av ekarna i Vegeholm.

Ekarna i anslutning till vägarna, och i parken står relativt öppet, men trots allt något för tätt för att ekarna ska må bra. Många av träden är visserligen gamla och skulle kunna må bättre med mer luft runt kronorna. De ekar som står utmed Vegeån söder och öster om slottet slåss med yngre träd om utrymmet och runt stammarna finns ofta buskar av olika slag. Dessa buskar borde röjas bort och ekarna borde få rättmätigt utrymmer runt kronorna för att inte dö en för tidig död.

Arthonia cinereopruinosa NT

Arthonia pruinata VU

Bactrospora corticola VU

Chaenotheca hispidula NT

Lecanographa amylacea VU

Opegrapha vermicellifera VU

Schismatomma decolorans NT

Vrams Gunnarstorp, Bjuvs kommun

Lavfloran i Vrams Gunnarstorp är delvis känd sedan länge. Redan någon gång före 1912 noterades rosa lundlav *Bacidia rosella* i området. Av Ove Almborn noterades 1946 ytterligare arter som idag är rödlistade, nämligen liten ädellav *Megalania laureri*, stiftklotterlav *Opegrapha vermicellifera* och bokvårtlav *Pyrenula nitida*, alla på bok. Dessutom samlade Almborn matt pricklav *Arthonia pruinata* och hjämbrosklav *Ramalina baltica* på ek. Alla dessa uppgifter rör dock omgivningarna allra närmast slottet. Under vår egen återinventering av rödlistade arter i området under 1987 återfanns dock varken *B. rosella*, *C. laureri* eller *R. baltica*. Däremot hittades *Schismatomma decolorans* som ny för området.

Vid årets inventering undersöktes både detta område söder och öster om slottet och hjorthagen nordöst om slottet. Dessutom undersöktes hela området väster om hjorthagen väster om vägen. Närmast slottet återfanns främst några få träd med *P. nitida* och något träd med *O. vermicellifera*. Det är dock små mängder och många träd längs med bäcken, är döda eller döende. I raden av ekar längs med vägen söder om slottet finns fortfarande *A. pruinata* och *S. decolorans* kvar, men i mindre mängder än för 20 år sedan. De rödlistade arterna i detta område minskar således och har minskat här under en lång period. Hela bokskogsområdet norr om bäcken öster om slottet är i princip helt tomt på rödlistade arter. Lite längre norrut, strax väster om vägen, hittades dock ett par träd med *P. nitida* och förvånande nog mussellav

Normandina pulchella. Den senare är känd från ett fåtal platser i Skåne, alla längs med vattendrag eller i alkärr, inte så pass torrt som på denna plats. I Halland är arten vanligare och förekommer på torrare lokaler. Nästan längst norrut i området väster om vägen, hittades även *Cladonia parasitica* på en ekstubbe i bokskog. Merparten av detta område är dock väst-exponerat och utsätts för starka vindar, vilket är negativt för flertalet av de typiska bokarterna.

I själva hjorthagen noterades bara en bok med *P. nitida*, i övrigt inga rödlistade lavar. Flertalet träd, mest ek, är alltför unga för att hysa intressanta lavar. Barken är inte tillräckligt grov träden för klena. I en ihålig ask hittades dock *Chaenotheca chlorella*, en tidigare rödlistad art som inte är så hemskt vanlig i Skåne. Det är normalt sett en god signalart. Där växte även *Anaptychia ciliaris* och *Bacidia rubella*, ytterligare två arter som brukar signalera hög artrikedom. På en del av ekarna i östra kanten fanns även gammelgranslav *Lecanactis abietina*, dock utan fruktkroppar. I bäcken som mynnar i en damm SO om hjorthagen växte bland annat *Bacidia inundata* och *Dermatocarpon weberi* tillsammans med flera mossor, som indikerar att vattnet är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det visserligen finns några rödlistade arter kvar i området, men att det är små mängder och att flertalet av dem minskar. *Normandina pulchella* är dock en i Vrams Gunnarstorp nyinkommen art, som är på spridning i hela sitt utbredningsområde. Hjorthagen kan dock på sikt bli fin, men det krävs minst 50–100 år till.

Arthonia pruinata VU

Cladonia parasitica NT

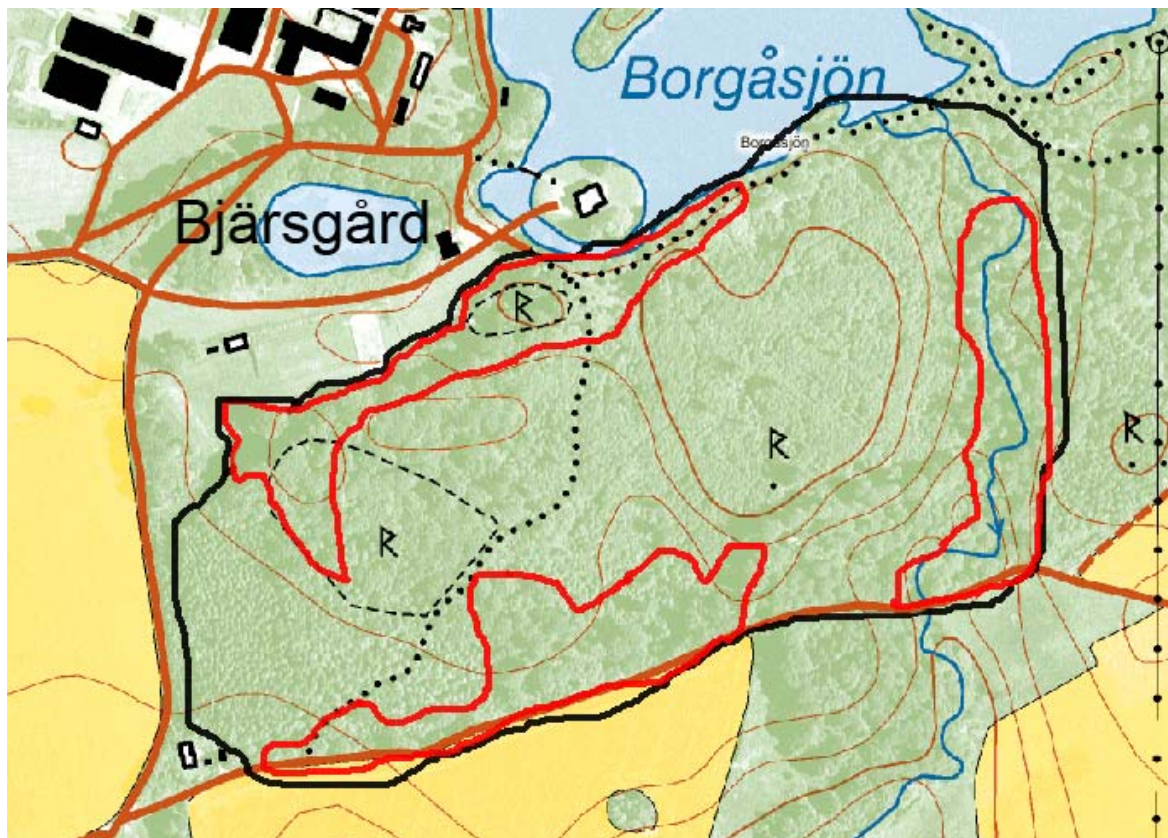
Normandina pulchella NT

Pyrenula nitida NT

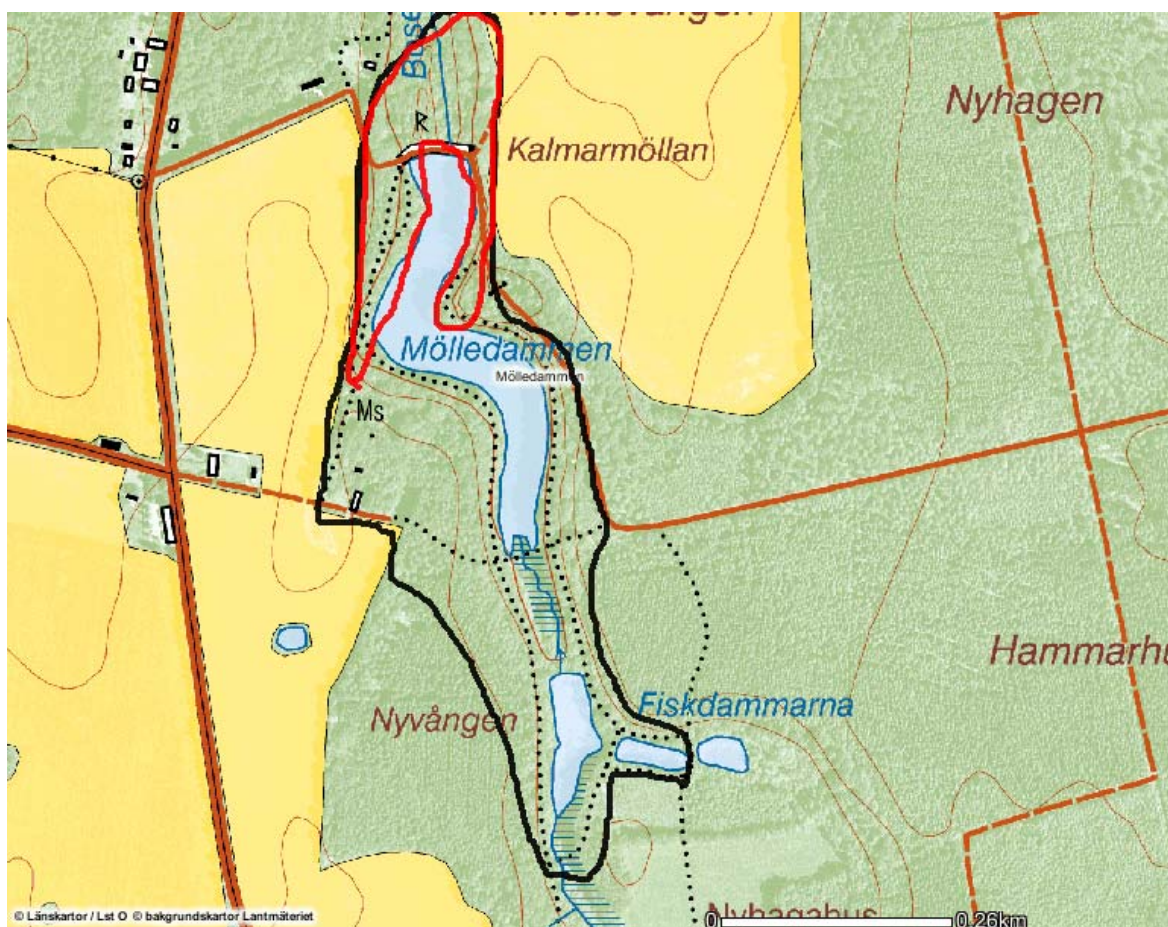
Schismatomma decolorans NT

Referenser

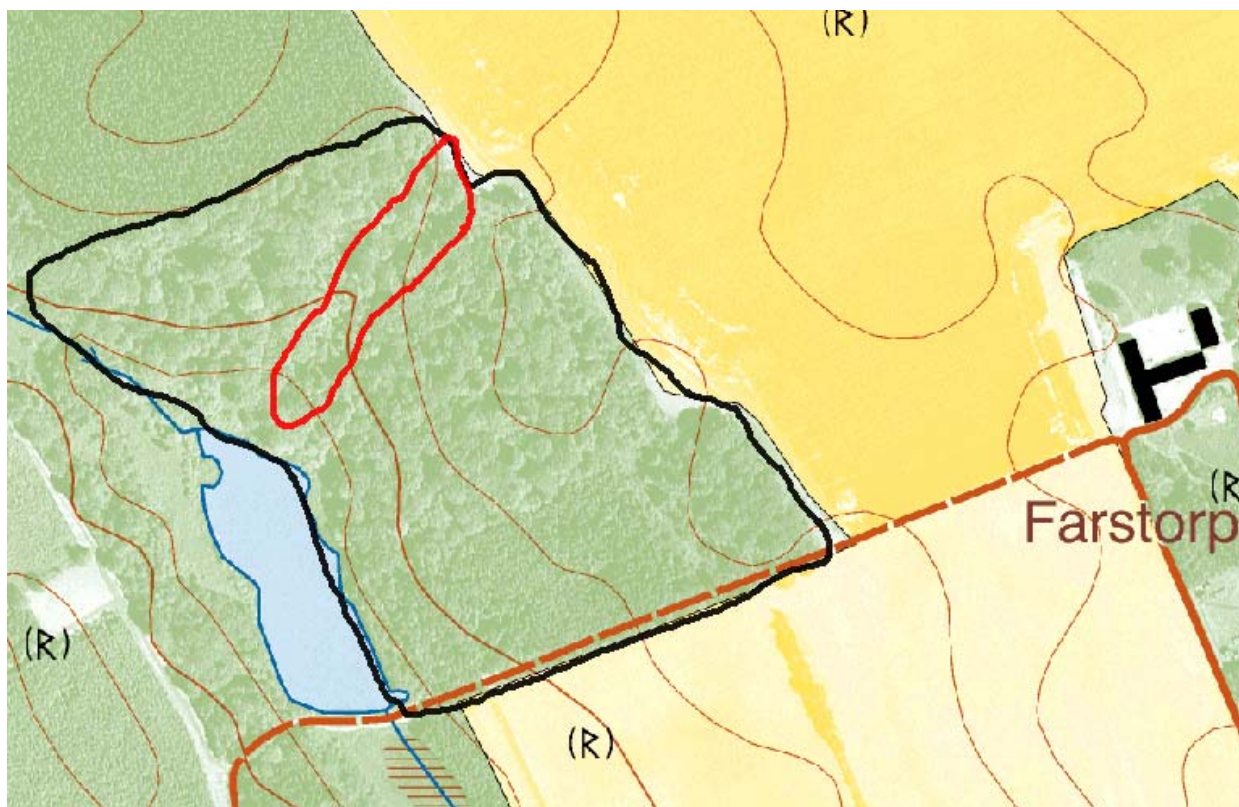
- Arup, U., Ekman, S., Kärnefelt, I. & Mattsson, J.-E. 1997. *Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige*. SBF-förlaget, Lund.
- Arup, U., Hanson, S.-Å. & Huggert, L. 2001. *Rödlistade arter i sydsvenska trädmiljöer. En översiktlig inventering av lavar, mossor, svampar och vedinsekter i 20 områden*. Naturskyddsföreningen i Skåne.
- Arvidsson, L. & Thor, G. (red.) 1999. *Rödlistade lavar i Sverige*. Artfakta. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Gärdenfors, U. (red.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Nitare, J. (red.) 2000. *Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsen.
- Santesson, R., Moberg, R., Nordin, A., Tønsberg, T. & Vitikainen, O. 2004. *Lichen-forming and lichenicolous fungi of Fennoscandia*. Museum of Evolution, Uppsala University.

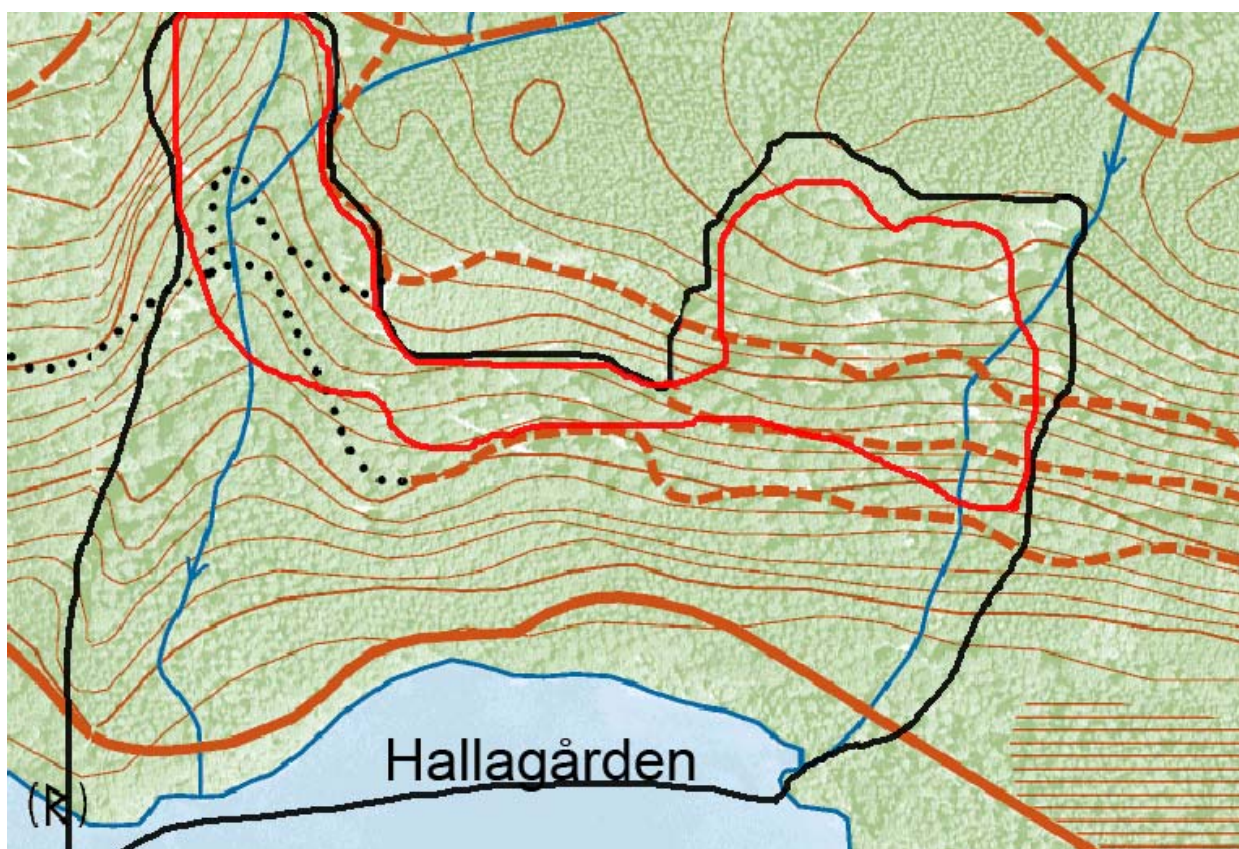
Bjärsgård. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

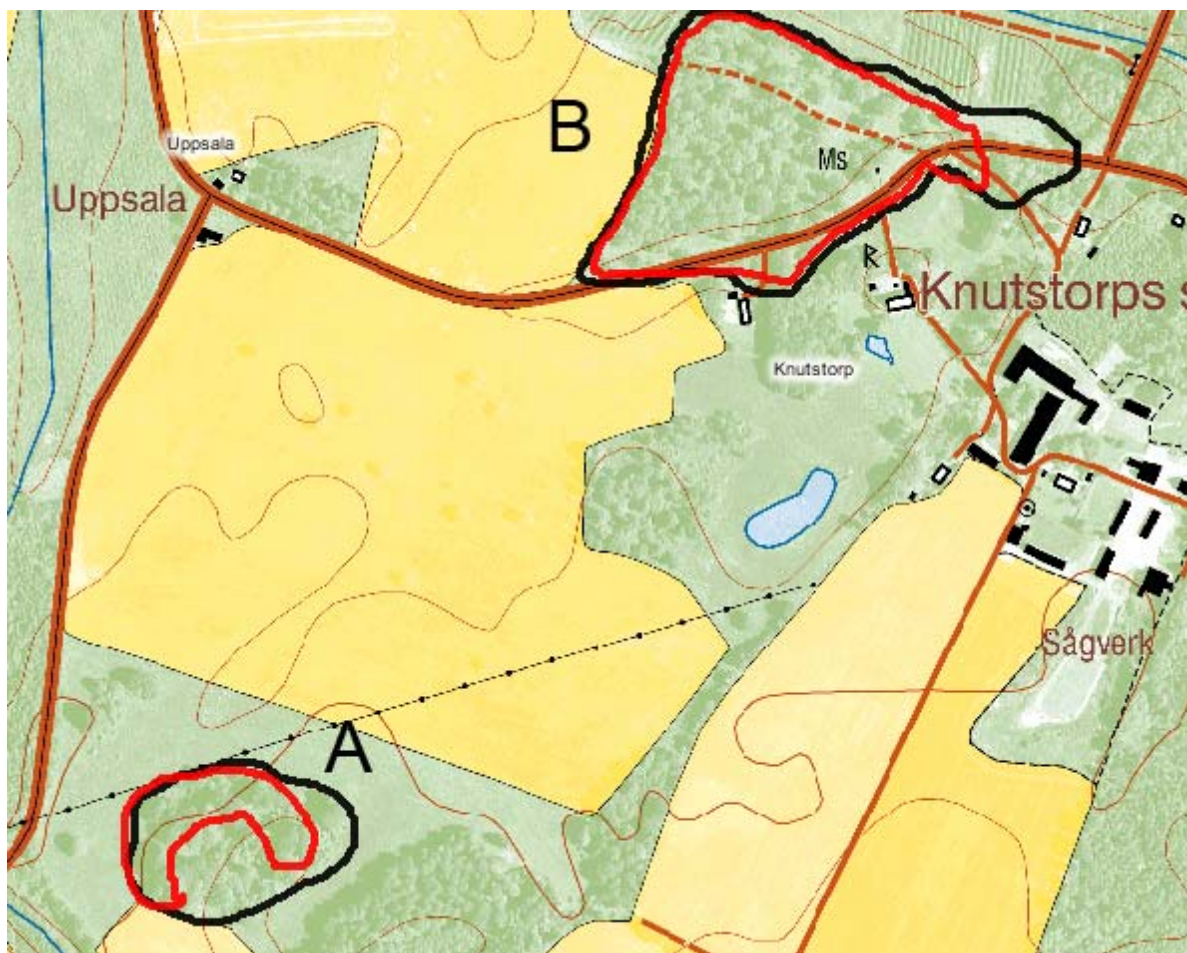
Boserup. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

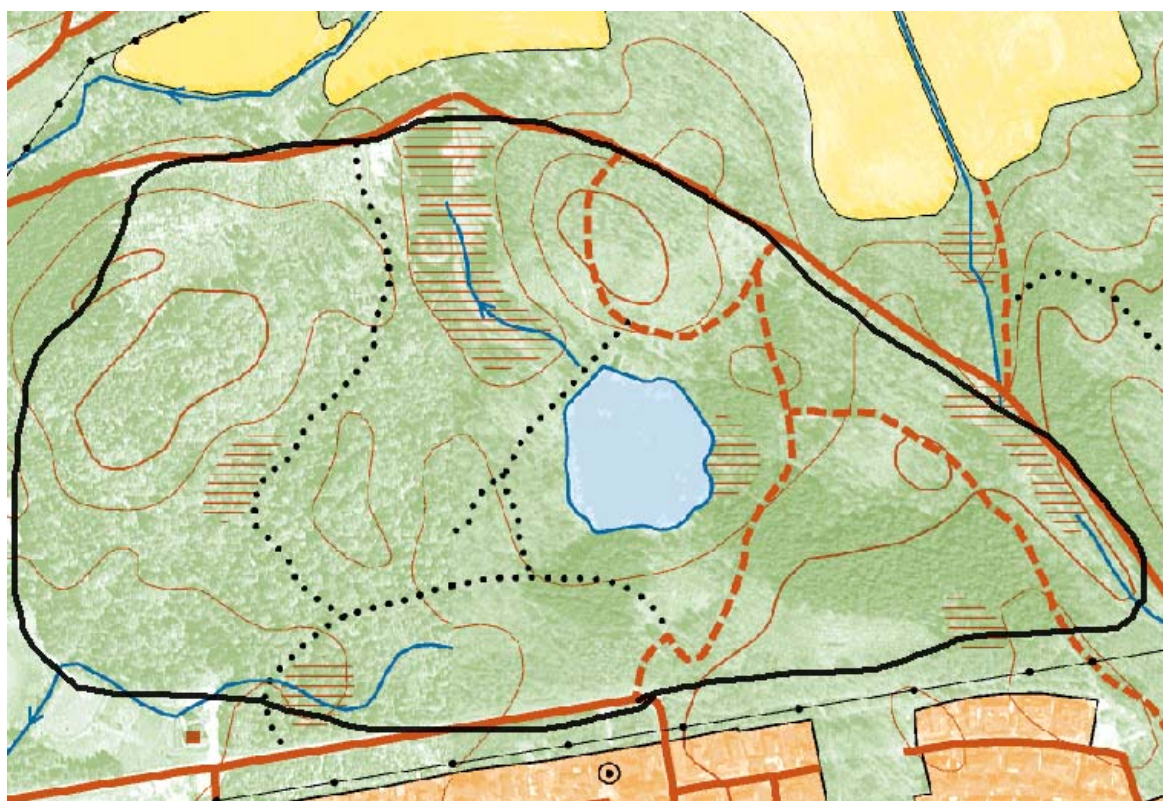
Farstorp. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

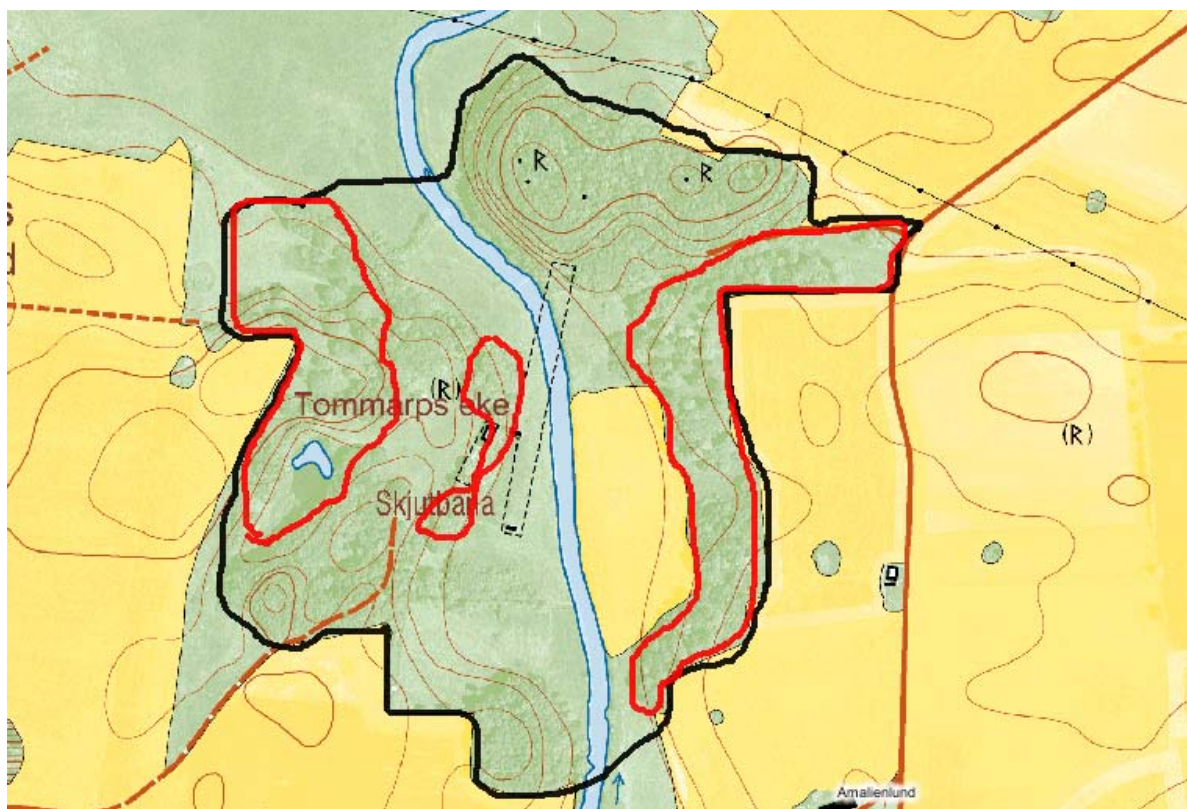
Hallagården. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

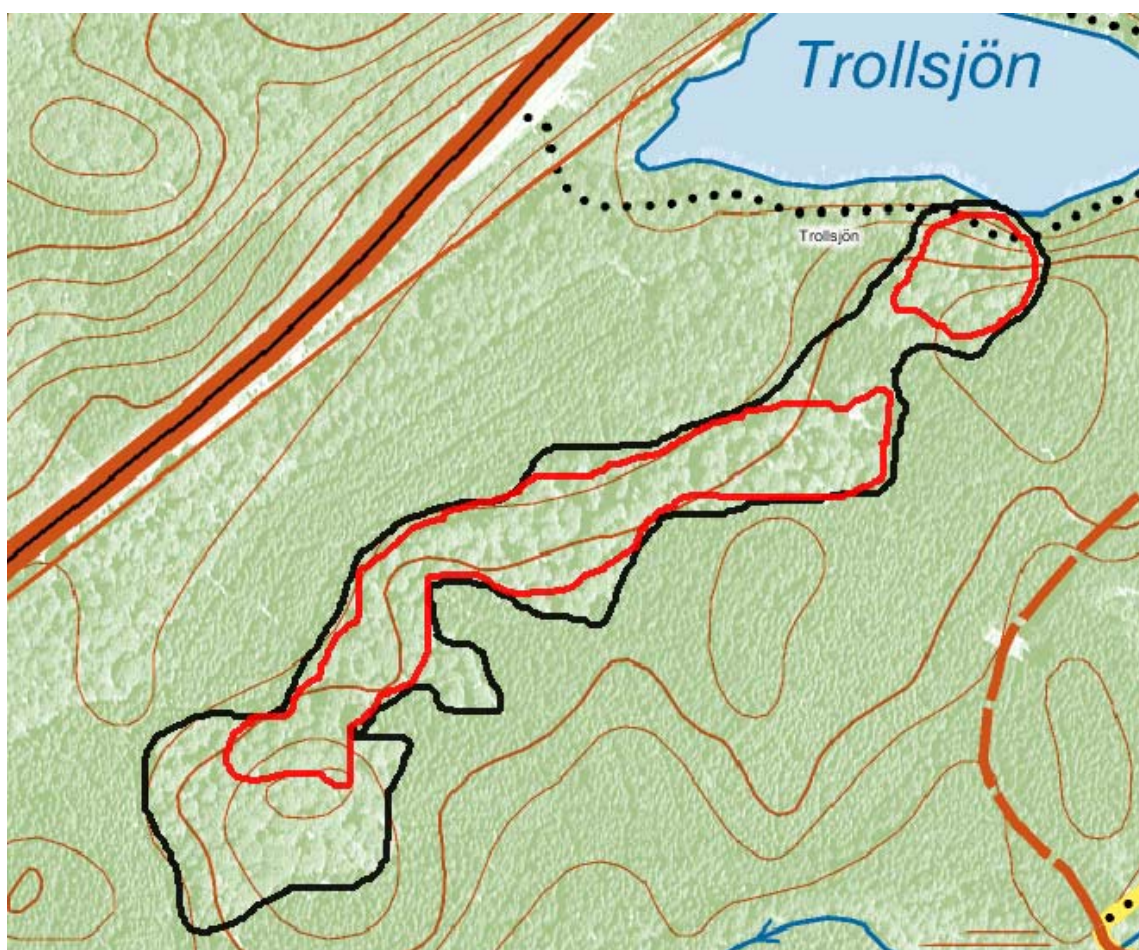
Knutstorp. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

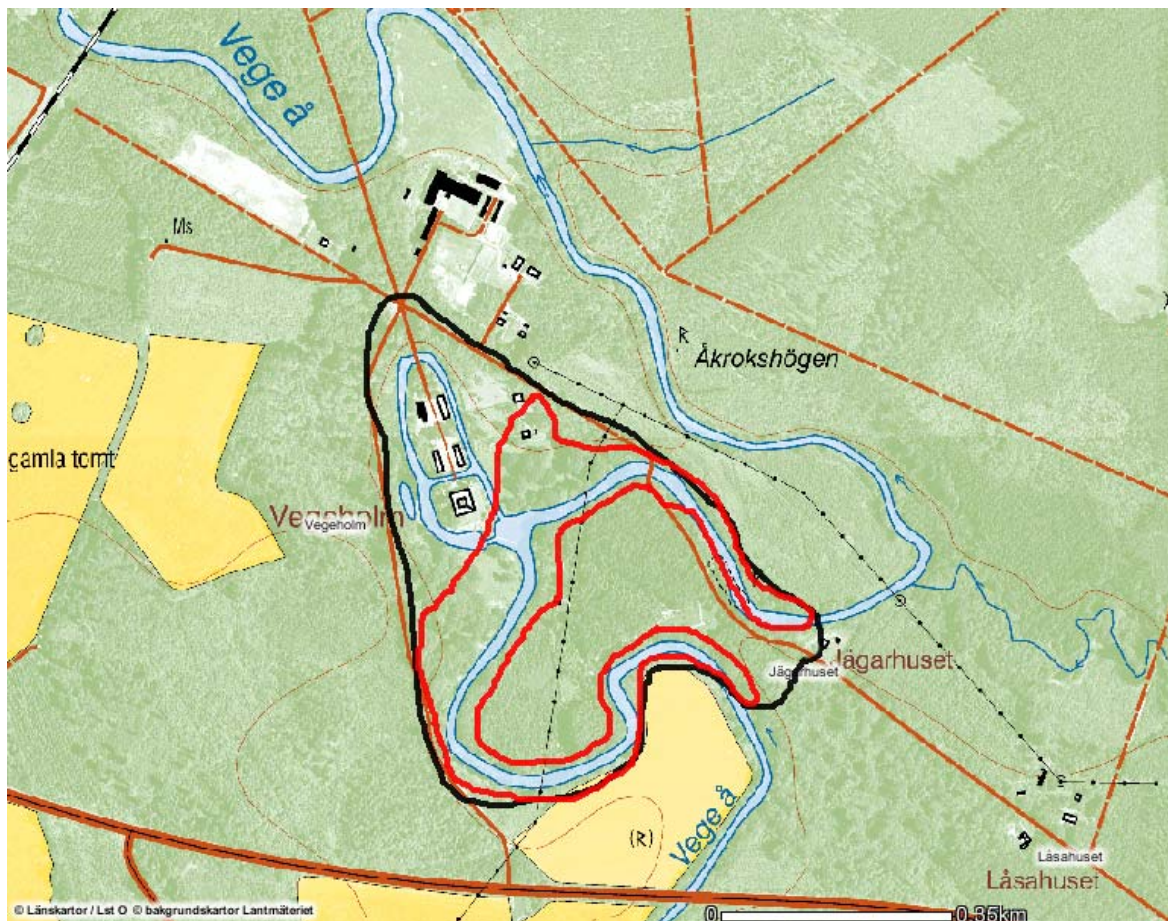
Spjutseröd. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

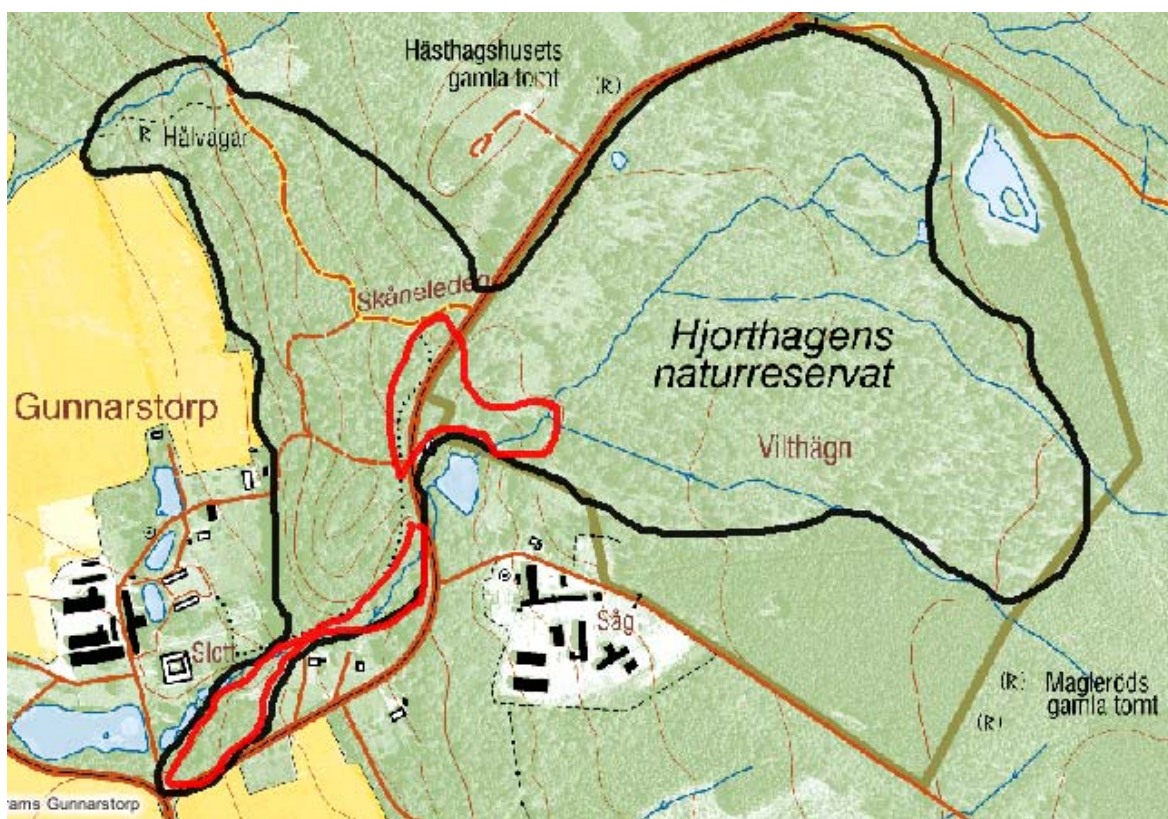
Tommarp. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

Trollsjön. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

Vegeholm. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.

Vrams Gunnarstorp. Svart linje är undersökningsområde, röd omfattar de delar som har högst lavvärden.